

Date: 23rd December-2024

COREL DRAW DASTURIDA MATNLAR VA JADVALLAR BILAN ISHLASH

Sherzod Tog'ayev Saidjonovich

G'ijduvon tuman 2-son kasb-hunar maktabi maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada CorelDraw logotipni loyihalash, professional marketing risolasini yaratish yoki yorqin va jozibali plakat bo'ladimi, har qanday hajmdagi loyihalar ustida ishlashni ancha osonlashtiradi. Paket grafik dizayndagi turli xil muammolarni hal qilishda yuqori funktsionallikni, yuqori tezlikni, foydalanish qulayligini va mavjudligini birlashtiradi.

Kalit so'zlar: CorelDraw, vector, Freehand pick, Smear, Twirl, Attract, Repel, Pan, Connect, Style, OpenType

Аннотация: CorelDraw существенно упрощает работу над проектами любых масштабов, будь то разработка логотипа, создание профессионального маркетингового буклета или яркого и броского плаката. Paket сочетает в себе высокую функциональность при решении самых различных задач в области графического дизайна, высокую скорость, простоту в использовании и доступность.

Ключевые слова: CorelDraw, вектор, растр, фрактал, Freehand pick, Smear, Twirl, Attract, Repel, Pan, Connect, Style, OpenType

Abstract: CorelDraw greatly simplifies the work on projects of any size, whether it's logo design, creation of professional marketing brochure or a bright and catchy poster. The package combines high functionality in solving the most diverse in the field of graphic design tasks, speed, ease of use and accessibility.

Keywords: CorelDraw, vector, raster, fractal, Freehand pick, Smear, Twirl, Attract, Repel, Pan, Connect, Style, OpenType.

Kirish.

Hozirgi zamon mutaxisslardan faoliyat doirasi qanday bo'lishidan qat'iy nazar, informatika bo'yicha keng ko'lamdagi bilimlarga zamonaviy hisoblash texnikasi va information aloqa va kommunikatsiya tizimlari, orgtexnika vositalari va ulardan foydalanish borasida yetarli malakaga ega bo'lishi, hamda yangi information texnika va texnologiya asoslarini uning ertangi kuni, rivoji to'g'risidagi bilimlarni o'zida mujassamlashtirgan bo'lishi shart. Zamonaviy hisoblash texnikalari va information texnologiyalarining kun sayin rivojlanib, jamiyatning esa, tobora informatsiyalashib borishi sababli, uzluksiz ta'lim tizimining o'rta va yuqori bosqichlariga informatika, ishlab chiqarish va boshqarish jarayonining kompyuterlashtirish bo'yicha bir qator ishlar amalga oshirilmoqda.

Axborot kommunikatsion texnologiyalar(AKT) talabalarning kelajakdagi faoliyatiga tayyorlashga ko'mak beradi. Hozirgi zamonda mehnat faoliyati o'quvchilar qoniqish bilan ishlayotgan kompyuterlar, texnologiyalar, dasturlar va qurilmalar yordamida boshqariladi. AKT o'rganish va o'qitishning yangi

Date: 23rd December-2024

imkoniyatlarini ochib beradi. Inson multimediya ko'rgazma vositalari yordamida, o'quv ma'lumotlarini qabul qilganda sezgi a'zolari ishtirok etadi va u oson tushunadi. Multimediya ko'rgazma vositalari kompyuter animatsiyalari yordamida

ham yaratiladi. Animatsiya obyektlar harakatini, imitatsiyasini namoyon etishga keng imkoniyat ochib beradi. O'quv ma'lumotlarini shartli grafik tasvirlar (sxemalar, bloksxemalar, diagrammalar, tarayektoriyalar) yordamida tushunishda animatsiyalardan foydalanish unumli hisoblaniladi.

O'zbekistonda o'qitish texnologiyalari zamonaviylashtirish, jadallashtirish rivojlangan iqtisodiyotli mamlakatlarga qaraganda yanada dolzarb ahamiyatga ega. Chunki hozirgi kunda o'zbek milliy ta'lim tizimining salohiyatli tizimli rivojlanishi yanada yuqori pog'onasiga ko'tarildi.

Respublikamizda olib borilayotgan islohotlarning tarkibida yuqori malakali mutaxassislarining roli benihoyat kattadir. Prezidentimiz ta'kidlaganlaridek,

—Ertangi kun yangicha fikrlay oladigan zamonaviy bilimga ega bo'lgan yuksak malakali mutaxassislarini talab etadil.

Respublikamiz mutaxassislar tayyorlashni davr talablari darajasida tashkil etishda yetarlicha ishlar olib borilayotganligiga qaramasdan, hozirgacha bir qator muammolar o'z yechimini topgani yo'q. Xususan, jahon andozalariga mos va raqobatbardosh, bilimli, malakali, kuchli mutaxassislarini tayyorlashga imkon beruvchi pedagogik shart – sharoitlarni yaratish, mazkur jarayonni metodik jihatdan to'g'ri tashkil etish, mutaxassislik fanlaridan kasbiy ta'lim va malakalarni shakllantiruvchi ilmiy – uslubiy qo'llanmalar ishlab chiqish kabi masalalarni shular qatoriga kiritish mumkin.

COREL DRAW dasturi imkoniyatlari bilan tanishish.

Yuqlangandan sung dastur ekranga «Xush kelibsiz SOREL DRAW» mulokot oynasini chiqaradi va bir nechta variantlarni taqdim qiladi: yangi xujjat yaratish (GRAPHIC), oxirgi yaratilgan xujjatni ochish (Orep last edited), mavjud xujjatni ochish (Orep GRAPHIC), o'qitish tizimi (COREL TUROR).

Yangi xujjatni yaratish uchun fayl (FILE) menyusida Yangi (NEW) komandasini bajariladi. Mavjud xujjatni ochish uchun fayl menyusida ochish (Oren) komandasi bajariladi.

COREL DRAW dasturi bir necha xujjatlarni bir vaqtda ochish imkoniyatiga ega, u xolda shu paytda kerak bo'lmagan xujjatlarni yopish kuzda tutilgan. Menyu Fayl (FILE) bo'limida yoping (Zakryt, Close) komandasi bajarilganda aktiv xujjat yopiladi. Dastur yuqlangandlan so'ng ekranda paydo dastur oynasiga foydalanuvchining interfeysi deyiladi(UserITzeg tlegtaze). Interfeys inson va kompyuter orasida bog'lovchi bo'lib ishlash uchun panel, asboblarni, muloqot oynasi va x.k larni taklif etadi. Foydalanuvchi interfeysiga saxifa, bosh menyu, xujjatlarni aks ettiruvchi ishchi oynalari xamda tasvirlarni muxarrirligini amalgam oshiruvchi xar xil panellar tuplami. Oynaning markazidagi katta oq maydon ishchi ishchi xudud bo'lib xar bir xujjat aloxida - aloxida ochiladi.

Ekraning tepa qismida bosh menyu bo'limlari quyidagicha nomlanadi:

- Fayl (File)
- Muxarrir (Redaktirovanie, Edit)

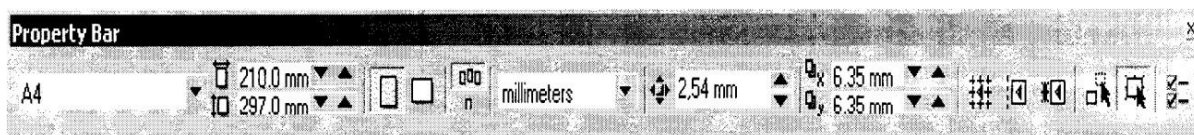
Date: 23rdDecember-2024

- Ko'rinish (Prosmotr, View)
- Kampanovka (Layout)
- Boshqaruv (Upravleniya, Arrange)
- Effektlar (Effects)
- Nuqtaviy tasvir (Toch.izob, Vitmaps)
- Matn (Text)
- Servis (Tools)
- Oyna (Okno, Windows)
- Yordam (Pomoш, Help)

Bu komandalarning xar biri funktsional jixatdan yakinbulgan amallarni bajaradi, masalan: matn menyusi matn bilan ishlaydigan komandalardan iborat, effekt menyusi nuqtaviy va vektorli grafikani yaratadigan komandalar tuplamidan iborat.

Xossalar asboblari qatori (Rgoreggu Var)

Xossalar asboblari qatoridagi (Rgoreggu Var) maydonlar va tugmalar to'plami, ishlatilayotgan asbob yoki belgilangan ob'ekt turiga bog'liq xolda

Ko'rinishga ega bo'ladi, masalan, matn blokka olinganda xossalar katorida matn parametrlari aks etadi. COREL DRAW Ob'ektlar belgilanmagan xolatda xossalar qatorida (Rgoreggu Var) xujjatning umumiy parametrlari beriladi, masalan: varakning formati, joylashuvi va boshqalar.

Xolat qatori (Status Var)

Ishchi ekranning pastki qismida xolat qatori (Status Var) joylashgan bo'lib turli xil xizmat ma'lumotlarini aks ettiradi: parametrlar, obvodka va ranglar, xarf parametrlari ajratilgan ob'ektlar xaqida ma'lumot va aktiv asboblari xaqida ma'lumot. Bu qatorning, kurinishi xolati va tarkibini o'zgartirish mumkin.

COREL DRAW dasturi vektorli tasvirlarni yaratishda turli vositalarni qo'llaydi- ingichka chiziqlar, patsimon shtrixlar. Sho'nga karamay vektorli grafikaning ish usuli, "ko'lda" chizishdan ancha farq qiladi. Shuning uchun vektorli konturni yaratishni va taxrirlashni tasavvur qila olish kerak.

Shu maqsadda COREL DRAW dasturi geometrik figuralarni yaratish (tugri turtburchak, kupburchak, ellips, spiral) uchun muljalgan asboblarga ega, bundan tashqari "erkin chizish" asboblari (pero, kalligrafik, pero). Gradientli setka (Mesh Fill), vektorli grafikaning asosiy instrumenta bo'lgan Bez'e — egri chiziqlari, Bez'e asbobi (Vezier).

Vektorli konturlarni tuliq taxrirlash qanday asboblari orqali yaratilganligidan qattiy nazar bir xil usulda bajariladi: Forma (Share) asbobi yordamida, redaktor maxsus paneli (Node Edit) tarmog'i orqali yoki uni almashtiruvchi xossalar asboblari qatori (Rgoregtu Var).

Date: 23rdDecember-2024

Corel DRAW grafik muharriridagi asosiy dasturlar

Corel DRAW 9 quyidagicha qismlardan tashkil topgan;

- o Dastur fayllari (Program Files)
- o Ma'lumot beruvchi fayllar (Help files)
- o O`rgatuvchi dasturlar va namunalar (Tutors and Examples)
- o Konturlar va zalivkalar (Outlines & Fills)
- o Makroslar (Scripts) va zagotovkalar (Presets)

Corel PHOTO - PAINTS quyidagi qismlardan tashkil topgan;

- o Dastur fayllari (Program Files)
- o Ma'lumot beruvchi fayllar (Help files)
- o O`rgatuvchi dasturlar va namunalar (Tutors and Examples)
- o Makroslar (Scripts) va zagotovkalar (Presets)

Filtrlar

Corel DRAW grafik muharririda quyidagicha filtrlar mavjud:

- Rastr formatlari filtrlari: CPT, TIF, PCX, BMP, GIF, JPG, PCD, PSD, MAC, PP5, TGA, SCT, FPX, PNG, RAW, DCS, WI, IMG, RIFF Painter 5.
  - Vektor formatlari filtrlari: WPG, AI, DXF, CGM, CMX, CDR, CPX, CDX, EPS, EMF, HPGL/PLT, PCT, Interpreteel Past Scrypt, WMF, PDF, PSF, DWG, 3DMF, VSD, TTF.
- Animatsiya fayllarining barcha filtrlari.
  - Tekst fayllari filtrlari: WP8, DOC, RTF, TXT, XLS, WQ/WB, WK.
  - Internet formatlarining barcha filtrlari. Shuningdek:
  - 66 ta standart shrift.
  - Corel Uninstall.
  - Readme fayllari mavjud.

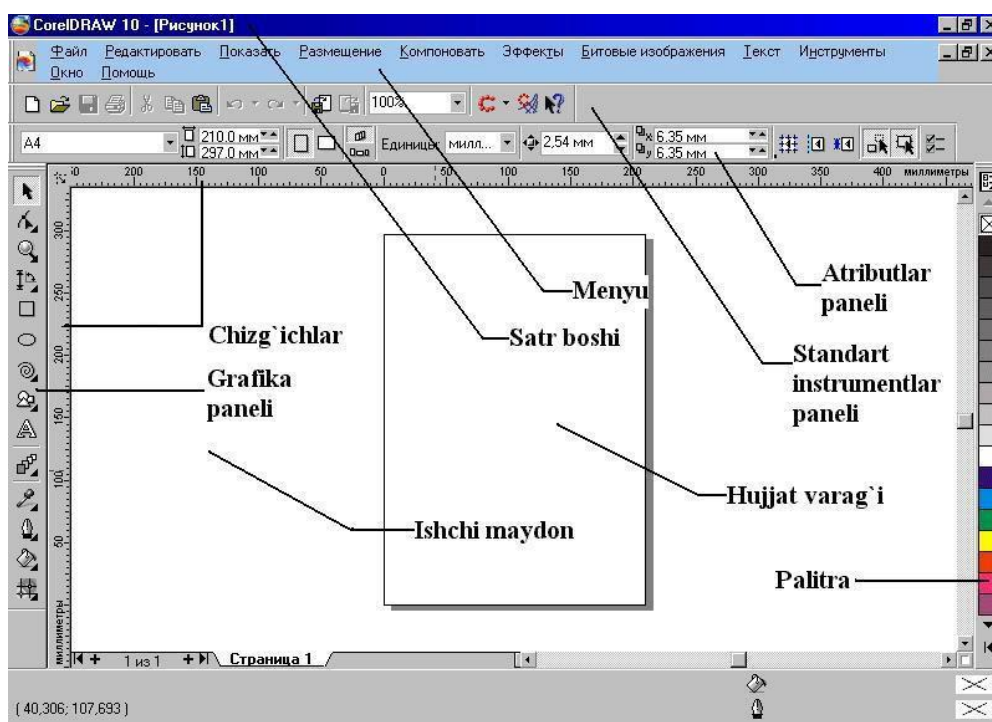
Corel DRAW 9 grafik muharririning kompakt-diskida bir qancha yordamchi dasturlar mavjud:

Date: 23rd December-2024

- Adobe Acrobat Reader 4
- Canto Simulus Deskbop
- Apple Qvik time 3.0
- Misrosoft internet explorer 5

Satr boshi qatoridan va nashr varag`idan boshqa barcha yuzalar ishchi soha deb yuritiladi. Oynaning chap burchagida grafika paneli, o`ng tomonida esa ranglar palitrasi joylashgan. Oynaning yuqoridagi chekkasidan ketma-ket holda satr boshi, menyu satri, standart instrumentlar paneli va atributlar paneli joylashgan. Oynaning pastki qismida gorizontaal aylantirish yo`lchasi, undan pastda esa holat satri joylashgan. Oynaning markazida nashr varag`i joylashgan. Soyali ramka esa varaq chegarasi hisoblanadi. Varaqni o`rab turgan oq maydon esa hujjat oynasining ishchi maydoni deyiladi.

Xulosa

Bugungi kunda Informatika va axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasi jadal rivojlanmoqda, shu bilan birgalikda kompyuter tarmoqlari ham. Biz yoshlar o`zimiz va o`zimizdan keyingi avlodlarga Informatika va axborot kommunikatsiya texnologiyalari sirlarini chuqurroq o`rganishlari uchun yordam berishimiz kerak.

Men bu kurs ishini yozish davomida o`z bilim va ko`nikmalarimni oshirib oldim. CorelDRAW dasturining imkoniyatlari bilan tanishib chiqib, yangi imkoniyatlarini o`rganib oldim.

Corel Draw dasturi vektor grafikasi dasturlari ichida eng ko`zga ko`ringan bo`lib, u shu sohadagi barcha imkoniyatlarga ega muharrirlardan biri hisoblanadi. Corel Draw dasturi vektor tasvirlarni rastri tasvirlarga o`tkazish

imkoniyatiga ega. Corel Draw dasturi verstkali dasturlarga tegishli emas, verstkali dasturlarda ko`p sahifali hujjatlar bilan ishlash imkoniyatlari mavjud.

Date: 23rd December-2024

Corel Draw dasturida ko'p sahifali hujjatlar bilan ishlanadi va unda 999 sahifali hujjatlar bilan ishlash imkoniyati bor. Qoplagan funksiyalarining yetishmasligi verskaching ishini yengillashtiradi, katta hajmdagi hujjatlarni bir nechta sahifaga joylashtiradi, bunday hujjatlarga — reklama bukletlari, kichkina hajmli hujjat, prays-listlar, kichkina roshuralar va hokazolar tayyorlanadi.

Corel Draw vektor dasturida obektning shaklini Forma (Shape) asbob yordamida o'zgartirsa bo'ladi, ko'pchilik hollarda obektning har bir tayanch nuqtasi bilan ishlashga to'g'ri keladi, bu esa, qiyinchilik tug'diradi.

Corel Draw dasturining asosiy maqsadi rangli effektlar yaratish bo'lib hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. M.Aripov, B.Begalov, U.Begimqulov, M.Mamarjbov "Axborot texnologiyalari" Toshkent "Noshir"-2009.
2. III.Гюнтер "CorelDraw 11" Справочник Москва Бином, 2003 г.
3. Ю.С.Ковтанюк "CorelDraw 11" Санкт-Петербург, Киев 2003 г.
4. М.Бурлаков "CorelDraw 12" Москва 2004 г.
5. Бейн Стив "Эффективная работа с CorelDraw 12" Москва 2005 г.
6. К.М.Gulyamov, U.M.Mirsanov, M.H.Ikromov. Vektor grafikasi asoslari, o'quv qo'llanma, "Fan" nashriyoti Toshkent 2021.
7. Makarova N.V. Informatika, Toshkent, Talqin, 2005 (Darslik)
8. Sattorov. "Ma'lumotlar bazasini boshqarish tizimlari". T, 2007y. (O'quv qo'llanma)
9. Панасенко С. «Защита электронных документов», Москва, ФиС, 2000 г.

Axborot manbaalari

1. <http://www.interface.ru/>
2. <https://sites.google.com/>
3. <http://www.videokurslar>
4. www.gov.uz
5. www.referat.uz
6. www.Google.uz,

